

PANDEMİ DÖNEMİ VE SONRASI 65 YAŞ ÜSTÜ PSİKİYATRİK TANI DAĞILIMLARINDAKİ DEĞİŞİMLER

Merve Gök¹, Emel Uysal¹, Filiz Civil Arslan¹

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi

Giriş: Bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Psikiyatri Polikliniği'ne başvuran 65 yaş ve üzeri bireylerde COVID-19 pandemisi dönemi ile pandemi sonrası dönemdeki psikiyatrik tanı dağılımlarını, cinsiyet ve yaş gruplarına göre karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Pandemi gibi geniş çaplı krizlerin, yaşlı bireylerde ruh sağlığı başvuru profillerini nasıl etkilediğini anlamak, gelecekteki halk sağlığı planlamaları için önem taşımaktadır.

Yöntemler: Retrospektif kesitsel tasarımda yürütülen çalışmaya, 11 Mart 2020–3 Mayıs 2023 tarihleri pandemi dönemi, 4 Mayıs 2023–1 Temmuz 2025 tarihleri pandemi sonrası dönem olarak tanımlanarak bu sürelerde polikliniğe başvuran 65 yaş ve üzeri tüm hastalar dahil edildi. Tanılar ICD-10 sınıflamasına göre belirlendi. Dönemler arasındaki tanı dağılımları, cinsiyet ve yaş gruplarına göre karşılaştırıldı. Kategorik değişkenler Ki-kare testi, belirli tanı oranları binom testi ile analiz edildi; istatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edildi. Çalışmanın etik kurul izni mevcut olup; karar numarası: 2025-238 tir.

Sonuçlar: Toplam 16.185 hastanın %63'ü ($n=10.194$) kadın, %37'si ($n=5.991$) erkektir. En sık tanılar; anksiyete bozuklukları (AB) (%40,5), major depresif bozukluk (MDB) (%20,3), demans (%8,1), psikotik bozukluklar (%3,5) ve uyku bozuklukları

(%2,0) olmuştur. Dönemler arasında cinsiyet ve yaş gruplarında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak pandemi sonrası dönemde 65–74 yaş grubunda başvuru oranı artarken, 80 yaş ve üzeri grupta azalma görülmüştür. Kadınlarda AB ve MDB oranları daha yüksek; erkeklerde ise şizofreni, alkol kullanım bozukluğu ve organik mental bozukluklar daha yaygındır. Dönemsel karşılaştırmalarda, AB oranı %38,8'den %42,4'e ($p<0,001$), psikotik bozukluk oranı %3,4'ten %7,6'ya ($p<0,001$) yükselmiştir. MDB %21,8'den %18,9'a ($p=0,001$), uyku bozukluğu %2,9'dan %1,1'e ($p<0,001$) gerilemiştir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, pandeminin ileri yaş bireylerin ruh sağlığı üzerindeki etkilerinin pandemi sonrası dönemde de sürdüğünü göstermektedir. Anksiyete ve psikotik bozukluk oranlarındaki artış, pandeminin uzun vadeli psikososyal etkilerini ve ertelenmiş başvuruları yansıtmaktadır. MDB'deki azalma ise akut stresin hafiflemesiyle ilişkili olabilir. Bu sonuçlar, yaşlı nüfusta ruh sağlığı hizmetlerinin kriz dönemlerinde kesintisiz sürdürülmesinin, sosyal destek ağlarının güçlendirilmesinin ve gelecekte olası halk sağlığı krizlerine karşı esnek, kapsayıcı hizmet modelleri geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geriatrik psikiyatri tanıları, covid-19 pandemisi